

หัวข้อวิจัย	การวิจัยและพัฒนาคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21: การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระยะยาว
ผู้ดำเนินการวิจัย	รุ่งนภา ตั้งจิตรเจริญกุล วิชุดา กิจธรรรม จันทร์เพ็ญ ตั้งจิตรเจริญกุล
หน่วยงาน	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะวิทยาศาสตร์ ศรีราชา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา
ปี พ.ศ.	2560

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์วิจัย คือ 1) เพื่อกำหนดกรอบคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 2) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของกรอบคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 3) เพื่อประเมินคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากผู้มีส่วนได้เสีย 4) เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 5) เพื่อตรวจสอบคุณภาพแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากการนำแนวทางไปทดลองใช้ด้วยการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระยะยาว และ 6) เพื่อศึกษาปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21

ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ผลการสังเคราะห์คุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากเอกสารของประเทศไทยและต่างประเทศจำนวน 97 ฉบับ พบว่าองค์ประกอบคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก คือ 1) คุณลักษณะด้านความรู้ ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1.1) คุณลักษณะด้านความรู้เกี่ยวกับการศึกษาระดับปฐมวัย ประกอบด้วย 9 ตัวบ่งชี้ย่อย 1.2) คุณลักษณะด้านความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 10 ตัวบ่งชี้ย่อย 2) คุณลักษณะด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 2.1) คุณลักษณะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่

2. ผลจากการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้และเครื่องมือวิจัยคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน และจากการสำรวจความคิดเห็นผู้มีส่วนได้เสียจำนวน 90 คน พบว่าตัวบ่งชี้และเครื่องมือวิจัยมีความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) มีความเหมาะสม (appropriateness) ความเป็นประโยชน์ (utility) และเหมาะสมในการนำไปใช้ (application)

3. ผลการประเมินคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากการประเมินของผู้มีส่วนได้เสีย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มนักศึกษา กลุ่มอาจารย์ และกลุ่มผู้บริหาร เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบ พบว่าสภาพปัจจุบันคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในองค์ประกอบคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพและจิตใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากการประเมินของกลุ่มนักศึกษา กลุ่มอาจารย์ และกลุ่มผู้บริหาร (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.23, 4.20 และ 4.21 ตามลำดับ) รองลงมาคือองค์ประกอบคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.16, 4.16 และ 4.17 ตามลำดับ) องค์ประกอบคุณลักษณะด้านการสื่อสาร (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13, 4.11 และ 4.12 ตามลำดับ) องค์ประกอบคุณลักษณะด้านความรู้ (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.02, 4.01 และ 3.94 ตามลำดับ) องค์ประกอบคุณลักษณะด้านการจัดการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.98, 3.82 และ 3.88 ตามลำดับ) และองค์ประกอบคุณลักษณะด้านการวิจัย (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.76, 3.72 และ 3.74 ตามลำดับ) ส่วนผลการประเมินความคาดหวังต่อคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากการประเมินของผู้มีส่วนได้เสีย เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบ พบว่าองค์ประกอบคุณลักษณะด้านการวิจัยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากการประเมินของกลุ่มนักศึกษา กลุ่มอาจารย์ และกลุ่มผู้บริหาร (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.69, 4.71 และ 4.70 ตามลำดับ) รองลงมาคือ องค์ประกอบคุณลักษณะด้านการจัดการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.68, 4.69 และ 4.69 ตามลำดับ) องค์ประกอบคุณลักษณะด้านความรู้ (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.68, 4.69 และ 4.61 ตามลำดับ) องค์ประกอบคุณลักษณะด้านการสื่อสาร (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60, 4.58 และ 4.57 ตามลำดับ) องค์ประกอบคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพและจิตใจ(ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55, 4.52 และ 4.49 ตามลำดับ) และองค์ประกอบคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณเป็นอันดับสุดท้าย (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.48, 4.42 และ 4.39 ตามลำดับ)

4. ผลการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขา ปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 องค์ประกอบของแนวทาง ประกอบด้วย คำชี้แจง ความเป็นมา หลักการพัฒนาแนวทาง วัตถุประสงค์ของแนวทาง โครงสร้างของแนวทาง แผนการดำเนินการตามแนวทางการจัดกิจกรรมตามแนวทาง เอกสารของแนวทาง และแบบประเมินผลแนวทาง โดยแนวทาง มีการดำเนินการใน 6 ลักษณะคือ 1) การฝึกปฏิบัติการจริง (training on doing) 2) วงจรการพัฒนา PDCA แบบมีการกำกับติดตาม (monitoring) 3) ความร่วมมือรวมพลังจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (collaboration) 4) ระบบพี่เลี้ยง (mentoring) 5) การเสริมพลังอำนาจด้วยการให้คำปรึกษา (empowerment) และ 6) การประเมินจากผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมด (evaluation)

5. ผลการตรวจสอบคุณภาพแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ทดลองใช้แนวทางด้วยการวิเคราะห์พัฒนาการ/แนวโน้มคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย พบว่าโมเดลโค้งพัฒนาการตามตัวบ่งชี้คุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัย ได้แก่ คุณลักษณะด้านความรู้ คุณลักษณะด้านการจัดการเรียนรู้ คุณลักษณะด้านการสื่อสาร คุณลักษณะด้านการวิจัย คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพและจิตใจ คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครูทั้ง 6 โมเดลมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเชิงเส้นตรง เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ในส่วนที่เป็นอัตราการพัฒนาการทั้ง 3 ช่วงเวลา พบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของคะแนนเฉลี่ยตัวบ่งชี้ทั้ง 6 ตัว ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2560 เดือนเมษายน 2560 มีค่าตั้งแต่ 0.256 - 0.447 ในช่วงเดือนเมษายน 2560 และเดือนมิถุนายน 2560 มีค่าตั้งแต่ 0.478 - 0.723 ค่าเฉลี่ยของคะแนนการวัดครั้งแรก (ML) มีค่าตั้งแต่ 1.625 - 2.123 และค่าเฉลี่ยของอัตราการเปลี่ยนแปลง (MS) มีค่าตั้งแต่ 0.569 - 0.843 ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์ทุกโมเดลทั้ง 6 โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

6. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยที่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้วยการวิเคราะห์พหุระดับทั้งระดับบุคคลและระดับสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูปฐมวัย คือตัวแปรเกรดเฉลี่ยสะสมของนักศึกษาสาขาปฐมวัย และตัวแปรจำนวนครั้งที่ได้รับการอบรมพัฒนาของนักศึกษาสาขาปฐมวัย